# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Româniă şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrimitŭ.

**Nr. 285.** *Lunĭ Marţi, 24 Decemvre st. v.* **1885.**

Nou abonamentŭ
la
## *„Gazeta Transilvaniei“.*

**Cu 1 Ianuariu 1886 st. v., se începe unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.**

Preţulŭ Abonamentului:

**Pentru Austro-Ungaria:**
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ şése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

**Pentru România şi străinătate:**
pe trei lunĭ **10 franci**
„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

*Rugămŭ pe domnii abonenţĭ, ca sĕ bine-voiască a-şĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espediţiunea ḍiarului.*

*Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.*

**Administraţiunea.**

---

### Braşovŭ, 23 Decemvre 1885.

Multe au scrisŭ cu ocasiunea schimbării anului foile conlocuitorilorŭ nostri de confesiunile apusene. Mai de aprópe însĕ ne interesézâ pe noi ceea ce ḍicŭ compatrioţii nostri Sasĭ din Ardélŭ, carĭ, după atâtea desamăgirĭ şi lovirĭ ce le-au întêmpinatŭ din partea celorŭ dela putere, au ajunsŭ totuşĭ în cele din urmă la convicţiunea, că Românii nu numai că nu suntŭ unŭ periculŭ pentru esistenţa naţională a Sasilorŭ, ci din contră unŭ scutŭ alŭ lorŭ în contra maghiarisării, de unde urmézâ, că adevĕrata politică ardelenéscă şi săséscă pretinde, ca Sasii sĕ mérgă în viitorŭ alăturea cu maioritatea poporaţiunii din Ardealŭ, ér nu cu maioritatea din Ungaria.

Étă ce ḍice „Siebenbürgisch-Deutsches-Tageblatt“ în articululŭ sĕu de anulŭ nou:

„Maghiarisarea Sasilorŭ este unŭ lucru imposibilŭ, pentru acésta elementulŭ maghiarŭ în Ardélŭ este pré slabŭ şi pré ţăndăritŭ, şi elŭ însuşĭ pré ameninţatŭ. Câtŭ timpŭ se află în Ardélŭ 600,000 Maghiarĭ şi Săcui pe lângă 200,000 Românĭ şi 200,000 Saşĭ, câtŭ timpŭ cei 150,000 de ţĕranĭ sasĭ vorbescŭ mai fără escepţiune limba română, fiindcă pretutindenea trăiescŭ la unŭ locŭ cu Românii şi între Românĭ, pe când totŭ aşa de fără escepţiune ei nu înţelegŭ limba maghiară, fiindcă în viéţa practică mai nicĭodată n'au lipsă de ea, nicĭ vorbă nu póte fi de posibilitatea maghiarisării acestorŭ ţĕranĭ.. Sasii ardelenĭ nu suntŭ Saşĭ din Zips, nicĭ Slovacĭ. Şi sĕ nu se uite, că opera de maghiarisare în oraşele din Zips — care încă şi aḍi e departe d'a fi îndeplinită — a începutŭ deja acum 200 de ani, într'unŭ timpŭ când forţa principilorŭ absoluţĭ îşĭ împrumuta înfiorătorulŭ sĕu braţŭ.

„Nu maghiarisarea Saşilorŭ este grija nóstră cea mică. Dér de ceea ce seriosŭ ne tememŭ este că guvernulŭ ne descompune şi ne desorganisézâ începândŭ cu sfărîmarea organismului nostru politicŭ şi chiar bisericescŭ.... Este timpulŭ sĕ strigămŭ ministrului (Trefort): Hands off (josŭ mâna) de pe biserica şi scóla Sasilorŭ.... Cerĕmŭ respectarea dreptului şi promovarea intereselorŭ nóstre materiale şi culturale, fiindŭ acésta o datoriă naturală a unei sănătóse politicĭ a guvernului...

„Noi nu atacămŭ, ci ne apĕrămŭ. A continua acéstă luptă câtŭ timpŭ durézâ ataculŭ şi câtŭ timpŭ ne rĕmâne unŭ bunŭ preţiosŭ, demnŭ de apĕrare, acésta e o datoriă imperativă, categorică.“

„Kronstädter Zeitung“, făcêndŭ o revistă a întêmplărilorŭ mai însemnate din anulŭ acesta în statulŭ ungarŭ, ḍice între altele:

„In cele dintêiu lunĭ ale anului începură agitaţiunile pentru reuniunea de maghiarisare din Cluşiu, care caută sĕ'şĭ ascundă adevĕrata sa tendinţă sub numele unei reuniunĭ de cultură maghiare. Saşii şi Românii ardelenĭ nu s'au lăsatŭ a fi amăgiţĭ şi recunoscură tendinţa îndreptată directŭ contra lorŭ. De sine se'nţelege, că o asemenea reuniune putea întêmpina simpatii. Când însĕ reuniunea de maghiarisare avù naivitatea d'a cere sprijinulŭ comitatelorŭ săsescĭ-românescĭ Bistriţa, Sibiiu şi Braşovŭ, acéstă stranià provocare fù respinsă cu indignare. Ministrului de interne îi trăsnì în capŭ idea d'a anula respectivele hotărîrĭ ale adunărilorŭ comitatense. Pressa maghiară vĕrsà focŭ şi pară asupra poporului nostru. „Trădătorĭ ai ţĕrii“ fù celŭ mai cuviinciosŭ titlu, ce li se dete Sasilorŭ şi Româniloŕŭ pentru acestŭ actŭ de propriă apĕrare“.

Vorbesce apoi de uneltirile maghiare, în urma cărora juriulŭ din Sibiiu s'a strămutatŭ la Cluşiu. Amintesce nechibsuitulŭ pasŭ alŭ deputatului sasŭ Guido Baussnern, care nu s'a ruşinatŭ a se face membru alŭ reuniunei de maghiarisare, provocândŭ în acelaşĭ timpŭ unŭ nou potopŭ de înjurăturĭ maghiare asupra Sasilorŭ. Dar ceea ce e mai rĕu, ḍice „Kronst. Ztg.“, suntŭ atacurile guvernului asupra scolei, fortăréţa esistenţei naţionale. Ordinaţiunile ministeriale nu se mărginescŭ a întroduce instrucţiunea limbei maghiare, ci pretindŭ chiar instrucţiunea în limba maghiară. Ministrulŭ merge mai departe, în contra legei îşĭ face două locurĭ în comisiunile scólelorŭ industriale din oraşele săsescĭ. In fine îşĭ esprimă convingerea că, după cum tóte lucrurile au unŭ sfêrşitŭ, totŭ aşa şi şovinismulŭ maghiarŭ va avé unŭ sfêrşitŭ.

### Din peninsula balcanică.

*Praga,* 1 Ianuariu. »Narodni Listy« anunţă din Viena: Cercurile guvernamentale din Belgradŭ conteză pe *intrarea lui Ristici în cabinetŭ.* Regele Milanŭ a pregătitŭ, asupra acestui evenimentŭ, pe contele Khevenhüller cu cuvintele: „Stările pricinuite în ţéră prin rĕsboiu cerŭ, ca la administraţiunea statului sĕ coopereze tóte partidele politice; prin acésta însĕ politica esternă a Serbiei, fidelă tractatului, şi înclinarea ei leală şi amicală spre Austro-Ungaria nu va suferi (?) nicĭ cea mai mică schimbare.“ (Risticĭ e capulŭ partidei rusofile; se vede, că nenorocitulŭ rĕsboiu împinge pe Serbia érăşĭ în braţele Rusiei. — Red.)

*Constantinopolŭ,* 2 Ianuariu. Pórta aştéptă sosirea unui amĕrunţitŭ raportŭ dela *Magid*-paşa, pentru ca sĕ intervină seriosŭ în tractările de pace sêrbo-bulgare. In cestiunea rumeliotă puterile lucrézâ mereu. Porţii 'i s'a datŭ a înţelege că ea, ca cea mai interesantă, sĕ facă propunerĭ în acéstă privinţă.

*Sofia,* 2 Ianuariu. *Marele Vizir* a comunicatŭ, că a invitatŭ de urgenţă pe guvernulŭ sêrbescŭ sĕ grăbéscă cu numirea delegaţiunilorŭ sêrbescĭ pentru tractările de pace.

*Belgradŭ,* 2 Ianuariu. (Scirea „N. fr. Presse“) Mâne începe schimbarea prisonierilorŭ. *Aḍi au plecatŭ din Belgradŭ la Nişŭ 800 de recruţi* deja instruiţĭ.

*Belgradŭ,* 2 Ianuariu. In contra convenţiunei de armistiţiu, Bulgarii ţinŭ ocupatŭ Bregovo cu două companii, visitară erĭ podurile de peste Bregovo şi trimiseră în susulŭ şi în josulŭ Timocului patrule de recunóscere.

*Belgradŭ,* 2 Ianuariu. S'a constatatŭ oficialŭ, că Bulgarii au dusŭ cu ei tóte lucrurile bisericescĭ din mănăstirea sêrbéscă Rzana, ba chiar din altarŭ au luatŭ unŭ pocalŭ de aurŭ. Temerile Bulgarilorŭ, că poporaţiunea Pirotului va fi persecutată de autorităţile sêrbescĭ, este cu totulŭ neîntemeiată, deórece Pirotenii suntŭ cuprinşĭ de spaimă şi ură contra Bulgarilorŭ, carĭ n'au, cruţatŭ nicĭ o casă.

*Bucurescĭ,* 31 Decemvre. Mai mulţĭ din acei oficerĭ ruşĭ, carĭ la începutulŭ încurcăturilorŭ bulgare părăsiseră Bulgaria, s'au rentorsŭ în Bulgaria şi fără îndoială că vorŭ reintra în armata principelui Alexandru care s'a împĕcatŭ cu Ţarulŭ.

### Gratulărĭ de anulŭ nou.

Deputatii partidului guvernamentalŭ, cu ocasiunea anului nou, au mersŭ în corpore la primulŭ-ministru *Tisza,* ca sĕ-i gratuleze. *Szontág* Pál, ca conducĕtorulŭ partidului, ḍise între altele, în discursulŭ sĕu de felicitare, că de 10 anĭ, de când e în fruntea ţĕrii acéstă partidă s'a luptatŭ pentru întărirea ideii de statŭ maghiarŭ. »E unŭ astfelŭ de lucru idea de statŭ maghiarŭ, ce nu se póte subordina nicĭ unei auctorităţĭ, şi trebue sĕ-i fiă subordinată orĭce altă auctoritate; pentru incarnaţiunea acestei idei sĕ-ţĭ dea D-ḍeu putere, sănĕtate şi succesŭ!« (Éljen!). *Tisza Kálmán* rĕspunde că pentru întruparea ideii de statŭ maghiarŭ e dreptŭ că se luptă partidulŭ liberalŭ, dér trebue sĕ se admită, că şi ţéra întrégă sĕ insufleţesce pentru acéstă ideă, cu tóte că suntŭ unii bărbaţĭ politicĭ, carĭ pe altă cale voescŭ a aduce la deplina valóre acéstă ideă, — scopulŭ însĕ e unulŭ şi acelaşŭ. (Éljen!)

Dela primulŭ ministru Tisza, deputaţiunea s'a dusŭ la preşedintele parlamentului, *Pechy Tamás,* unde *Max Falk,* în numele partidului liberalŭ, îlŭ felicitézâ şi-i doresce succesŭ splendidŭ pe calea ce a apucat'o. Mai departe laudă imparţialitatea preşedintelui, accentuândŭ, că de când stă în fruntea parlamentului, a doveditŭ o astfelŭ de abnegaţiune faţă de desbaterile dietei, încâtŭ parlamentulŭ ungurescŭ póte emula cu mai multe parlamente culte din Europa. Mai departe ḍice, că naţiunea maghiară, privită cu dispreţŭ pănăacuma de lumea cultă, a datŭ probă de vitalitatea ei cu ocasiunea esposiţiunei.

*Péchy Tamás* rĕspunde, că parlamentulŭ maghiarŭ nu numai, că póte emula cu unele parlamente culte din Europa, ci stă în capulŭ mai tuturorŭ parlamentelorŭ europene în privinţa modului cum se desbatŭ proiectele de lege. »Acésta avemŭ d'a o mulţămi în prima liniă partidului guvernamentalŭ, în a doua liniă partidului oposiţionalŭ, care prin moderaţiunea sa a încungiuratŭ scandalurile, obicĭnuite în Francia şi Anglia. In sfêrşitŭ îşĭ esprimă speranţa, că ţéra întrégă se va lupta pentru îndepărtarea primejdiei, ce-o ameninţă.

## SCIRILE ḌILEI.

In numĕrulŭ 271 alŭ »Gaz Trans.«. amŭ reprodusŭ o scire din „Ellenzék“, cum că preotulŭ gr. cat. Alexandru Popŭ, din Birchişiu (comitatulŭ Tĕrnavei micĭ, protopopiatulŭ Sibiiului) ar fi fostŭ trasŭ în cercetare disciplinară, din causă că a ameninţatŭ pe doi economĭ maghiarĭ cu cuvintele: »Nu vreu sĕ cunoscŭ Ungurĭ, nicĭ sĕ sciu despre ei..., 48 a trecutŭ..., de ar perì Ungurulŭ, ca sĕ nu vĕdŭ nicĭ unulŭ cu ochii; vĕ sucescŭ gâtulŭ, că mi-e sete de sânge ungurescŭ, vĕ vomŭ învĕţa noi, cânilorŭ de Maghiarĭ!« Astăḍĭ totŭ »Ellenzék« publică o scrisóre a numitului preotŭ, prin care se desminţesce în modŭ categoricŭ scirea de mai susŭ. Acéstă scrisóre se'ncheie cu următórele cuvinte: »E rĕu a înverşuna inimile; sĕ nu mĕ acuse nimenĭ cu denunţărĭ nebasate. Pe mine, care am crescutŭ în scóla maghiară, în spiritŭ maghiarŭ, care, ca curatorŭ alŭ scólei de statŭ din locŭ, facŭ servicii patriei mele, şi care *deja de doi anĭ mĭ-am închisŭ scóla şi am trimisŭ pe băeţii nostri în scóla de statŭ*«... Birchişiu (Bürkös), 31 Decemvre 1885, subsemnatŭ: *Alexandru Pap,* preotŭ gr. cat.« — Are cunoscinţă d. protopopŭ gr. cat. alŭ Sibiiului despre purtarea acestui preotŭ din protopopiatulŭ sĕu şi décă are cunoscinţă, ceea ce credemŭ, ce paşĭ a făcutŭ sânţia sa pentru ca sĕ fiă pedepsitŭ în modŭ esemplarŭ, cum merită, acestŭ desertorŭ din óstea celorŭ cu sânta chiămare d'a lupta pentru binele poporului românŭ? —

—0—

După cum comunică „Nemzet«, în anulŭ 1885 vr'o

100 de preoţĭ gr. or. românĭ au cerutŭ, prin fişpanĭ, *subvenţiune dela statŭ.* Dintre aceştia s'au subvenţionatŭ 78 de preoţĭ. „Nemzet" nu vré sĕ spună, că maioritatea acestorŭ necredincioşĭ representanţĭ ai lui Crhistosŭ stă bine materialicesce.

—0—

*Tinerii comercianţĭ* de aci vorŭ repeta representaţiunea Comediei în 2 acte de V. Alexandri: *„Ginerele lui Hagi Petcu"*, căreia îi va premerge representarea Comediei într'unŭ actŭ *„Arvinte şi Pepelea"*, de V. Alexandri: Joi în 26 Decemvre a. c., în sala redutei. Inceputulŭ precisŭ 7½ óre séra. Bilete — preţurile cunoscute — se potŭ lua Marţĭ 24 c. în librăria D-lui N. I. Ciurcu şi Joi séra la cassă. Venitulŭ acestei representaţiunĭ este menitŭ jumĕtate pentru îmbrăcarea învĕţăceilorŭ românĭ săracĭ dela meserii, şi jumĕtate pentru crearea unui fondŭ spre ajutorarea tinerilorŭ comercianţĭ în casurĭ de nenorocire. — Succesulŭ frumosŭ, ce l'a avutŭ prima representaţiă a tinerilorŭ comercianţĭ, ne face sĕ sperămŭ că şi a doua representaţiă, la care s'a adausŭ încă o piesă, va fi totŭ aşa de bine cercetată.

—0—

D-lŭ Dr. *Karl Wolff*, conducĕtorulŭ fóiei naţionale săsescĭ din Sibiiu »Siebenbürgisch-Deutsches-Tageblatt,« fiindŭ alesŭ directorŭ alŭ „Cassei de economii" din Sibiiu, îşĭ ia rĕmasŭ bunŭ dela conducerea numitei foi, printr'unŭ articulŭ publicatŭ în ea, după ce 12 anĭ a apĕretŭ cu zelŭ neobositŭ drepturile naţiunei sale şi a combătutŭ illegalităţile guvernului unguresců. Regretămŭ retragerea d-lui Dr. Wolff dela conducerea fóiei. Actuatulŭ conducĕtorŭ alŭ foii, în loculŭ d-lui Wolff, este redactorulŭ responsabilŭ de până acum, d. Heinrich *Häner*, care împrejurare dovedesce, că fóia nu-şĭ va schimba caracterulŭ ei oposiţionalŭ şi direcţiunea politicei ei.

—0—

*Societatea sodalilorŭ românĭ din Braşovŭ* va arangia Mercurĭ în 25 Decemvre, în ḑiua de Crăciunŭ, în sala otelului Nr. 1, o *producţiune şi petrecere colegială* împreunată cu *cântărĭ* şi *declamaţiunĭ* esecutate de membrii societăţii după următórea programă: 1. *„Potpouri române"*, musica militară. 2. *In memoria lui D. Andronic,*« versurĭ de N. Cismărescu, declamate de d-nulŭ G. Filip. 3. *„Iarna"*, de Matilda Kugler, corulŭ sodalilorŭ. 4. *„Bălcescu murindŭ"*, musica militară. 5. Terţet: *Rĕmăĭ cu mine"*, de Bogler. 6. »*Arcadionŭ*«, poesie de G. Creţianu, declamată de d-nulŭ N. Jugănaru. 7. *„Hora"*, de Porumbescu, corulŭ sodalilorŭ. 8. *„Rĕsunetŭ"*, musica militară. După producţiune urméză dansŭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. Bilete (intrare de persónă 1 fl.) se potŭ căpĕta la cassă la D. D. Eremiasŭ şi la librăria d-lui Nicolae Ciurcu. — Dorimŭ ca producţiunea sodalilorŭ românĭ sĕ fiă câtŭ mai multŭ încuragiată de publicŭ, căcĭ e vorba de a se sprijini copii sĕracĭ muncitorĭ din venitulŭ ei.

## Principiele şi politica „Tribunei".

II.

Amŭ ḑisŭ, că vomŭ cercetá cum se face, că „Tribuna" în cestiunĭ marĭ şi principiare aprobă şi desaprobă totŭ ce aprobă şi desaprobă foile adversarilorŭ noştri.

E fórte greu lucru a aflá unŭ firŭ órecare, ce légă articulii „Tribunei." Vorbăria sécă a acestei foi este până acum neîntrecută în analele ḑiaristicei române şi străine. De multe-orĭ se găsescŭ în unulŭ şi acelaşĭ articulŭ atâtea contraḑicerĭ şi aiurărĭ dela temă şi dela obiectŭ, încâtŭ, cetindulŭ, omulŭ nu mai scie în cele din urmă alŭ cui este.

Unŭ lucru însĕ se vede din tóte că urmăresce „Tribuna" cu multă consecvenţă. Din vorbăria sécă, cu care crede ea că póte ameţĭ lumea şi împăinginĭ ochii publicului românŭ, iese la ivélă *misiunea specială şi principală a „Tribunei" de a face pe poliţaiulŭ în mijloculŭ Românilorŭ ardelenĭ.*

„Amŭ luatŭ, ḑice ea, *angajamentulŭ* de a combate pe toţĭ *cei ce arŭ voi* sĕ propage între Românĭ *tendenţe, carĭ compromitŭ buna reputaţiune* a poporului românŭ. („Tribuna" nr. 285 din 1885.)

Mai întâiu remâne secretŭ dela cine a luatŭ „Tribuna" acestŭ angagiamentŭ, alŭ doilea este imposibilŭ d'a se sci totŭ ce póte ea înţelege sub cuvintele: *bună reputaţiă*, este acésta reputaţiă politică, literară, economică, militară, morală, religiósă orĭ socială? Epitetulŭ „bunŭ" e fórte elasticŭ, ceea ce unulŭ află că-i bunŭ, altulŭ găsesce că-i rĕu.

De pildă totŭ ce găsimŭ noi, ceştĭ dela „Gazetă," că ar fi mai priinciosŭ pentru reputaţia némului românescŭ, adversarii noştri declară de „compromiţĕtorŭ" şi „periculosŭ." Décă apĕrămŭ şi nutrimŭ *nisuinţele de libertate* ale poporului românŭ şi décă prin urmare îlŭ îndemnămŭ la *luptă curagiósă şi energică cu tóte mijlócele legale*, foile maghiare ne declară de „trădătorĭ de patriă," ne impută, că amŭ pătá onórea naţiei nóstre şi că amŭ propaga „spiritulŭ revoluţionarŭ." Acésta se întâmplă nu numai astăḑĭ, ci s'a întêmplatŭ şi atuncĭ, când nicĭ pomenire nu era încă de „Tribuna." Deosebirea este, că atuncĭ avémŭ de a face numai cu adversarii declaraţĭ ai némului nostru, pe când aḑi se mai alătură la falanga duşmană şi „Tribuna," care a luatŭ angagiamentulŭ de a combate „spiritulŭ revoluţionarŭ" între Românĭ şi care „mai bine vrea sĕ suferimŭ decâtŭ sĕ ne punemŭ în conflictŭ cu spiritulŭ conservatorŭ alŭ timpului nostru" („Tribuna" nr. 188 din 1885); „Tribuna," décă nu află aicĭ în ţéră turburătorĭ contra cărorŭ sĕ-şĭ afirmeze misiunea de poliţaiu. trece graniţa şi-i caută printre Românii ardelenĭ pribegĭ din România strigândŭ câtŭ o ia gura, că „iredentiştii" „se ridică contra ordinii legalŭ stabilite," că bóla socială (sic!) a iredentismului a cuprinsŭ inimile junimii nóstre." (Tribuna nr. 285 din 1885), şi că ea, „Tribuna," abia mai póte birui de-a susţiné buna reputaţiă a poporului românŭ.

Altă pildă. N'amŭ auḑitŭ ca vr'unŭ Maghiarŭ sĕ fi cutezatŭ vr'odată a susţiné în mijloculŭ poporului sĕu, că lupta de independenţă a Maghiarilorŭ dela 1848 şi propaganda revoluţionară, ce au făcut'o emigranţii ungurĭ până la 1866 şi ce-o face aḑi Kossuth ḑi de ḑi prin scrisorile sale, ar compromite „buna reputaţiă" a némului unguresců.

Eată prin urmare câtŭ de deosebite potŭ fi vederile în privinţa aceea, că ce e „bunŭ" şi ce „rĕu" în politică.

O fóiă ca „Tribuna", care numai de erĭ alaltaerĭ a eşitŭ din găóce, ar trebui sĕ se îngrijéscă înainte de tóte de propria ei reputaţiă. Dér se vede, că prin angagiamentulŭ sĕu ea se crede absolvată de acéstă îndatorire de căpetenia şi se'ngrijesce numai de „buna reputaţiă" a poporului românŭ.

Ca tendenţe, carĭ compromitŭ acéstă bună reputaţiă citéză „Tribuna" în articolulŭ ei din Nr. 285 (1885) între altele: „reflectarea la ajutorulŭ unui statŭ strĕinŭ" şi „încercarea de a respinge totŭ prin violenţă violenţa ce ni se face." Câte tendenţe de felulŭ acesta se mai sémte în specialŭ chiămată „Tribuna" a le combate nu ne spune, dér fiindŭ vorba de „buna reputaţiă" amŭ face rĕmăşagŭ, ḑece contra unu, că colegii noştri vorŭ fi de firma credinţă, că noi cei dela „Gazetă" vrĕndŭ a demasca politica de angagiamente a „Tribunei" compromitemŭ „buna reputaţiă" a poporului românŭ.

Etă dér câtŭ de estinsă este basa de operaţiune a „Tribunei", şi se nasce întrebarea, décă în ceea ce privesce „reflectarea la ajutorulŭ unui statŭ strĕinŭ" séu „încercarea de a combate violenţa prin violenţă" nu cumva conturbă cei dela „Tribună" cerculŭ de competinţă alŭ procurorilorŭ regescĭ unguresců.

Décă „Tribuna" s'ar mărgini a ḑice, că ea a primitŭ dela órecine unŭ órecare angagiamentŭ de a *denunţa* în publicŭ pe „toţĭ cei ce arŭ voi sĕ propage între Românĭ, spiritulŭ revoluţionarŭ," acésta ar avé celŭ puţinŭ unŭ înţelesŭ, dér a voi nu numai sĕ-i denunţe şi sĕ-i respingă, ci sĕ-i şi „pedepséscă" („Trib." nr. 285 din 1885) acésta — ierte-ne d-lorŭ — credemŭ că se ţine de competenţa procurorilorŭ şi a tribunalelorŭ.

Şi aşa ajunserămŭ şi la pétra scandalei. De ce e vorba în articululŭ „Tribunei" nr. 285 din anulŭ curentŭ?

E vorba de nisce demonstraţiunĭ ce au fostŭ înscenate de câţiva Românĭ ardelenĭ. Unde? La noi în Ardélŭ, Bănatŭ orĭ Ţéra unguréscă? — Nu, ci în afară, în statulŭ românŭ vecinŭ.

Acum, după ce constatatŭ este de înseşĭ foile maghiare oficióse, că nicĭ o legătură n'a esistatŭ între aceste demonstraţii şi între Românii ardelenĭ, nicĭ chiar, cum insinuă „Tribuna", între emigraţii noştri şi între rudele şi amicii lorŭ de aicĭ, a sositŭ momentulŭ ca sĕ putemŭ şi noi esamina cu tótă seriositatea şi obiectivitatea cestiunea acestorŭ demonstraţiunĭ şi atitudinea „Tribunei" faţă cu ele.

## REFORMA ADMINISTRATIVA ŞI NAŢIONALITAŢILE.

*Solnocŭ-Dobêca*, la 30 Decemvre 1885.

In 28 l. c. s'a ţinutŭ o adunare estraordinară a comitetului comitatensŭ. Până ce 'mĭ voiu puté căştigá tóte datele necesare despre decursulŭ acelei adunărĭ, deocamdată facŭ cunoscută on. publicŭ o întêmplare din acea adunare, care ne arată, cum stămŭ aḑĭ cu lăudata libertate de cuvêntŭ. Erá la desbatere o decisiune a comitetului permanentŭ faţă de o adresă a comitatului Békés în favórea autonomiei comitatelorŭ, ce ar fi a se presenta dietei. Comisiunea permanentă decisese sĕ se iea simplu la cunoscinţă. Faţă cu acésta, d-lŭ Andreiu Medanu, cunoscutulŭ distins Românŭ din părţile Chiorene a făcutŭ propunerea, sĕ se iea la cunoscinţă cu părtinire (pártoló tudásul). — Deşi nu suntemŭ multŭ ani-

---

## FOILETONŬ.

### COLINDE

culese în Ciobanca şi Ciobăncuţa de Grigore Crăciunaşŭ.

*Sabina.*

Se rógă Domnului Dómne
Se rógă
Galbina*) peniţa
Fata faciориţa
Pe ea sĕ o suiă
Susŭ cu vênturile.
Eră se rugară
Pe ea s'o coboră
Unde jocŭ,
Petrecŭ
Stolurĭ de voinicĭ
Mai marĭ şi mai micĭ
Ş'unŭ voinicŭ de ţéră
Din jocŭ se plecară
De josŭ o luară
De colbŭ o suflară
Până lăcrămară.
Elŭ o îmbărbătară:
Eu pénă te iau
Nu sĕ te ţiu pénă,
Da sĕ te facŭ dómnă,
Sĕ fii dómnă 'n curţĭ
Stăpână la slugĭ.

*) Se pare că cuvêntulŭ »Sabina« în decursulŭ seclilorŭ s'a prefăcutŭ în »Galbina«.

*Femeia pribégă.*

Crişule, Crişule,
Cistrai*) domnuţŭ bunŭ,
Apă cam repede,
De ai fi vorbitorŭ
Cum eştĭ mergĕtorŭ,
Eu te-aşŭ întreba
N'ai vĕḑut-o ba?
Coita de nevastă
C'unŭ fiuţŭ în braţe
Crénga de braseu
C'unŭ pruncŭ în belceiu,
Bat'o focu bată
Mintea blăstĕmată,
Fi-o focu fiă
Mintea cea sglubiă
Că ea şi-o lăsatŭ
Părinţii din satŭ,
Casa şi o curte
Şi bărbatŭ de frunte,
Plugŭ cu şése boi
Şi plugăraşĭ doi,
O turmă de oi,
Pĕcurăraşĭ doi.

*) „Cistrai« e identicŭ cu cuvintele »acésta este«.

*Maica ostaşului română.*

Cam pe lângă mare
Dai corindemŭ Dómne
Pe drumulŭ celŭ mare
Unde 'şĭ trecŭ
Petrecŭ
Stolurĭ de voinicĭ
Cu cai pogănicĭ,
'Nainte le ieşia
Cotarca bĕtrână
Cu cujeica*) în brâu
Cu fusulŭ torcêndŭ
C'unŭ colacŭ de grâu
C'o cupă de vinŭ.
La voinicĭ când stară
Din vinŭ închinară,
Din colacŭ îmbiară,
Din graiu cuvêntară:
N'aţĭ vĕḑutŭ, vĕḑutŭ
Dragŭ fiuţulŭ meu?
Şi de l'am vĕḑutŭ
Nu l'am cunoscutŭ.
L'aţĭ pututŭ cunósce
C'a lui chivără
I tăiată 'n sĕgétă
Cam pe ochĭ lăsată
Şi peptariulŭ lui
Solḑii pescelui

*) Cugejcă egalŭ furcă.

paţĭ, nicĭ pentru alegerea oficialilorŭ comitatensĭ, precum s'a practisatŭ faţă de noi Românii — dise d-sa — precum nicĭ faţă cu sistema denumirilorŭ ce are sĕ se introducă prin proiectulŭ de reforma administraţiunei n'avemŭ nicĭ o încredere totuşĭ încâtŭ comitatulŭ Békés apĕră autonomia comitatelorŭ, care trebue sĕ fiă scumpă tuturorŭ, sĕ luămŭ adresa ei spre sciinţă cu părtinire. După o scurtă replică din partea fişpanului (comitelui supremŭ), care n'ar vrea pentru o lume sĕ se decidă ceva ce n'ar plăcea colo susŭ, a ţinutŭ o vorbire mai lungă membrulŭ comitatensŭ, Ioanŭ Georgiu, despre autonomia comitatelorŭ în faţa noului proiectŭ de reformă administrativă. A fostŭ însĕ continuu întreruptŭ de comite şi în fine i a retrasŭ cuvĕntulŭ dicêndŭ, că nu vorbesce la obiectŭ deşi publiculŭ îlŭ asculta cu atenţiune. Ca sĕ se védă încâtŭ a fostŭ îndreptăţitŭ la acésta d-lŭ fişpanŭ din notiţele ce le am la mână dau acea vorbire publicităţii credêndŭ totodată, că va fi de interesŭ publicŭ.

Ilustre d-le comite supremŭ! Onorată adunare! In anulŭ 1874 partida oposiţiunală cu programa aşa numită »punctele bihorene,« la care aparţineaţĭ mai toţĭ cei ce vĕ aflaţĭ astădĭ în fruntea afacerilorŭ ţĕrei, prin o întórcere de frontŭ din partea conducĕtorului ei, a făcutŭ fusiunea cu partida înţeleptului Deak. Vechii gardiştĭ şi campionĭ ai partidei deachiane, lăsândŭ în casa lorŭ nouĕle elemente, au păţit'o precum spune fabula despre ariciulŭ lăsatŭ, care după ce a fostŭ lăsatŭ în casa sobolului şi s'a încăldiţŭ a începutŭ a se întinde împingêndŭ afară pe proprietarii. »Veteres migrate coloni, novi advenere.« Acéstă formaţiune nouă, luându-şĭ numele de partidă liberală, de 10 anĭ guvernéză, ţéra „în modŭ liberalŭ" precum se laudă. Déca vomŭ considera însĕ, il. domnĭ, acestŭ liberalismŭ după efectele lui, ne vomŭ face o ideă fórte slabă despre liberalismŭ. »Lucus a non lucendo.« Pe tóte terenele amŭ vĕdutŭ numai reacţiă şi scurtarea libertăţilorŭ. In specialŭ sĕ ne întrebămŭ, ce s'a întêmplatŭ cu autonomia comitatelorŭ? Comitatele, »murulŭ de apĕrare alŭ constituţiunei.«

In timpulŭ acestui „liberalismŭ" autonomia comitatelorŭ s'a redusŭ şi restrînsŭ mereu si acum după unŭ decursŭ de 10 anĭ i se trage clopotulŭ de mórte. Acestŭ clopotŭ, care sună atâtŭ de lugubru, mai alesŭ pe la § 54, este proiectulŭ de lege pentru reforma administraţiunei comitatense. Ore este cu putinţă ca unŭ guvernŭ liberalŭ sĕ vină c'unŭ asemenea proiectŭ?

S'a făcutŭ o mişcare în tótă ţéra îndată după eşirea la lumină a acestui proiectŭ. „Hanibal ante portas," absolutismulŭ mascatŭ ne e la uşă, e parola dilei pretutindenea. Comitatulŭ Békés ne provócă sĕ ne pronunţămŭ în faţa acestui proiectŭ pentru autonomia comitatensă.

Şi într'adevĕrŭ, il. domnĭ, acéstă lege proiectată ni se presêntă ca o maşină guvernamentală, cu menirea ca cetăţênulŭ numai printr'ênsa se trăéscă sĕ se mişce şi sĕ rĕsufle. Comitelui supremŭ i se dă o putere neţĕrmurită în afacerile comitatului în tóte direcţiunile până la justiţiă. Tóte şi toţĭ au sĕ fiă supuşĭ comitelui supremŭ, care în tóte are dreptŭ de inspecţiune şi amestecŭ, şi de aceea fórte cu dreptŭ dice unŭ bărbatŭ maghiarŭ: „amestecarea fişpanului în tóte şi puterea lui face iluzoriă autonomia" (P. N. 19 Dec. a.) Acestŭ comite supremŭ atâtŭ de puternicŭ în josŭ adecă în comitatŭ, e cu totulŭ supusŭ în susŭ, adecă faţă de ministru, care ca sĕ-i fiă purure sub controlŭ, îi pune la spate unŭ secretarŭ ca sĕ'lŭ urmărescă pasŭ de pasŭ. Mai încolo comitele supremŭ capĕtă puterea de a denumi jumĕtate funcţionarii din comitatŭ, şi ca o umbră de autonomiă se lasă şi unele alegerĭ, dér acésta faţă cu omnipotenţa comitelui supremŭ rĕmâne umbră: „Autonomia s'a redusŭ aşadér la cestiunea personală a câtorva posturĭ." (idem).

Astfelŭ, ill. domnĭ, nimenĭ nu va puté sĕ trăéscă sĕ se mişce şi sĕ resufle decâtŭ prin acéstă maşină guvernamentală; de aceea aflu tare adevĕratŭ ceea ce dicŭ bărbaţii politicĭ din oposiţiune, că scopulŭ acestei reforme e susţinerea la domniă a stăpânitorilorŭ dilei încă pe vr'o 10 anĭ înainte. Şi cine o ar puté trage acésta la îndoială? Domnia e dulce, şi celŭ ce a ajunsŭ la dênsa cu jertfe, ce nu va face ca sĕ se susţină la dênsa? — Şi în adevĕrŭ, celŭ ce va voi sĕ iea parte la viéţa publică, vrêndŭ nevrêndŭ, va trebui sĕ se aşede în şirurile guvernamentalilorŭ, căcĭ la din contră omnipotenţa comitelui ilŭ va ajunge, ilŭ va eschide.

Puterea ce i se dă comitelui supremŭ faţă de jus ţiţiă e de o consecinţă şi mai desastrósă. Se vorbéscă aci bărbatulŭ politicŭ maghiarŭ mai susŭ citatŭ: »Comitele supremŭ va folosi procesele politice pentru a face politică.« dice elŭ. Mai rĕmase ill. domnĭ, ca sĕ se pună în mâna comiţilorŭ supremĭ cheile temniţelorŭ, ca sĕ pótă închide pe toţĭ, carĭ vorŭ face altă politică, decâtŭ cum e politica dênşilorŭ.

Intrebândŭ cu grijă bărbaţĭ distinşĭ maghiarĭ, care este scopulŭ acestui proectŭ s'a arĕtatŭ cu degetulŭ asupra naţionalităţilorŭ ér pressa oficiósă spune pe faţă, că acésta se face din causa naţionalităţilorŭ: »pentru ce tocmai în Ungaria poliglotă?« nu mai trebuesce esplicatŭ (Kol. Közl. 20/21). Acestŭ tonŭ, acésta armă, acestŭ argumentŭ suntŭ vechĭ în mâna celorŭ dela guvernŭ. Acesta e tonulŭ şovinismului, prin care voescŭ a abate atenţiunea maghiarimei dela dura realitate. Acésta e o armă vechiă, folosită cu şanse şi efectŭ, de câte orĭ în vre-o causă se lovescŭ de opiniunea publică maghiară.

Resonabilŭ şi moralŭ lucru este óre din partea unui guvernŭ alŭ ţĕrei, ca de câte orĭ nu mai e vorba de restringerea libertăţilorŭ cetăţenescĭ, se presente naţionalităţile înaintea rassei maghiare ca o jertfă cu bună mirésmă şovinistică? Lasŭ sĕ judece on. adunare. Şi acésta se face înaintea Europei în timpulŭ când leulŭ britanicŭ e gata a tinde mâna de pace Irlandiei şi a-i face dreptate spre onórea lui şi a umanităţii.

Naţionalităţile din Ungaria au fostŭ şi suntŭ multŭ neîndreptăţite, căcĭ neobservându-se nicĭ chiar legea de naţionalitate, faţă cu dênsele e în vigóre *domnia arbitriului*. — Faţă cu acestŭ proiectŭ una e ce ne contrariéză mai tare, căcĭ devenindŭ lege s'ar face imposibilŭ sĕ vină în grabă la cârma ţĕrii altĭ bărbaţĭ de statŭ cu prevedere, prudenţă şi dreptate politică, carĭ înţelegêndŭ lipsele ţĕrii în locŭ de reacţiă sĕ se presenteze cu ramurĭ de finicŭ. — Altmintrelea, d-lorŭ, sĕ se sciă aci unŭ lucru. Poporulŭ românŭ e aşa de viguroşŭ, încâtŭ tóte mĕsurile ce s'ar mai îndrepta în contra lui nu potŭ fi în stare sĕ-lŭ abată dela iubirea limbei şi naţionalităţii lui, precum şi dela pretenţiunea şi dreptulŭ de a avé terenŭ de desvoltare liberă în acéstă patriă iubită. Prin multe véacurĭ furtunóse a trecutŭ acestŭ poporŭ paştrându-şĭ limba şi datinele străbune şi în secululŭ alŭ 19-lea ni se presentă reîntineritŭ, mai mândru şi mai viguroşŭ. Cu stările actuale e neîndestulitŭ dér viitorulŭ nu şi-lŭ teme poporulŭ românŭ. Căcĭ, se dicŭ aci cu unŭ altŭ bărbatŭ maghiarŭ (în Nagy-Várad, 24/12): »După cum ne învaţă istoria lumei, esistă o Nemesă, care pe cei asupriţĭ îi eliberéză, éră pe asupritorĭ îi persecută, décă aceştia nu se deştéptă la timpulŭ sĕu şi nu se întorcŭ pe o cale mai dréptă.«

Fórte corectŭ s'a esprimatŭ bărbatulŭ politicŭ maghiarŭ despre consecinţele acestui proiectŭ devenitŭ lege: »décă reacţia adĭ, mâne va merge mai departe şi va deştepta naţiunea din somnŭ, atuncĭ guvernulŭ cu comiţii seĭ supremĭ şi cu judii legatĭ guşbă, va puté începe adevĕrata campaniă contra libertăţii ungare.« (P. N.)"

Acésta e vorbirea, care după mai multe întreruperĭ a fostŭ curmată de comitele supremŭ. Décă nicĭ în tonulŭ acesta moderatŭ nu e posibilŭ a vorbi, apoi nu sciu ce se dicŭ, orĭ dóră n'a fostŭ la obiectŭ?

## APELŬ.

*Fraţĭ Românĭ!* „Inainte!« Acésta este devisa seclului în care trăimŭ. Décă aruncămŭ privirile nóstre în orĭ şi care parte, observămŭ nisce semne învederate din carĭ putemŭ conchide, că trăimŭ într'o epocă, care cu totŭ dreptulŭ se póte numi epoca civilisaţiunii şi a culturei progresive. Nu esistă naţiune — pĕtrunsă de spiritulŭ evului domnitorŭ — care n'arŭ medita şi nu s'ar îngriji de câştigarea acelorŭ mijlóce prin a cărorŭ prudenţă şi înţeléptă întrebuinţare sĕ pótă odată ajunge la limanulŭ fericirii, ţinta întregului genŭ omenescŭ.

O naţiune va desvoltă cu atâtŭ mai mare activitate în acéstă direcţiune, cu câtŭ va avé mai firmă convingere despre aceea: că — pe lângă starea materială — cultura morală şi spirituală este condiţiunea sine qua non a vieţii şi înflorirei sale.

Ţinemŭ a crede, cumcă astădĭ acéstă convingere este adêncŭ înrădăcinată în sînulŭ naţiunei române, iubirea către limba strămoşéscă — care înflacără cu vioiciune în inima fiăcărui Românŭ adevĕratŭ — puterea sa de viéţă, pe carea n'a putut'o înfrânge nicĭ céta nenorocirilorŭ milenare şi devotamentulŭ către totŭ ce este bunŭ, suntŭ prognosticulŭ acestei nobile convingerĭ.

Vitregitatea timpurilorŭ n'a permisŭ Românului a'şĭ manifesta acéstă convingere. A cede însĕ usque ad infinitum vitregităţilorŭ, ar însemna: a comite unŭ viţiu, a arĕta că în noi nu este putere de viéţă, a ne omorî înşine şi după mórtea nóstră a lăsa unŭ nume demnŭ de dispreţulŭ naţiunilorŭ vii — după disa unui clasicŭ Romanŭ:

»Unŭ populŭ, ce prin sine se pierde, se omóră,
Prin fii sei cei vitregĭ, prin viţiulŭ ce-lŭ cobóră,
Unŭ populŭ ca acela nu-i demnŭ ca sĕ trăiască,
Prin viéţa lui insultă mândria omenéscă!
Şi cândŭ în umilinţa, de care e cuprinsŭ,
Cea mai din urmă radă, de viéţă i s'a stinsŭ,
Elŭ piere şi a lui mórte regresŭ nu întâlnesce,
Ca totŭ ce n'are viéţă, şi nu mai trebuesce «

Unŭ semnŭ déră esteriorŭ se cade sĕ dea viéţă acestei convingerĭ a Românilorŭ în genere şi în specie alŭ acelorŭ din nordulŭ Transilvaniei, care sĕ fiă unŭ testimoniu pentru dênsa şi înaintea generaţiunilorŭ viitóre. Dreptŭ aceea comisiunea subscrisă, conformŭ conclusului luatŭ de adunarea generală a despărţĕmêntului alŭ XII alŭ Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ, ţinută în Betleanŭ la 15 Augustŭ n. 1883 s'a simţitŭ îndatorată a lua iniţiativa la continuarea „începutului făcutŭ deja" a unei bibliotecĭ, care va purta numele: »*Biblioteca românéscă a comunei bisericescĭ gr. cat. din Betleanŭ*" pe séma unui considerabilŭ numĕrŭ de suflete române din *jurŭ şi din Betleanŭ* — devenitŭ acum de curândŭ şi reşedinţa unei filiale a „Kulturegylet«-ului — şi a ruga şi invita prin acésta cu cea mai înflăcărată căldură pe toţĭ şi singuraticii fraţĭ Românĭ, pe p. t. d. d. autorĭ, onorabilele Redacţiunĭ, pe tóte corporaţiunile, bibliotecele romane, bisericele şi scólele nóstre ca sĕ binevoiéscă a ne sprijini şi ajutora prin dăruirea de cărţĭ, foi etc. în acéstă direcţiune.

Fraţĭ Românĭ! Acum orĭ nicĭodată uniţĭ în cugete, uniţĭ în simţirĭ sĕ prindemŭ de córne plugulŭ Românismului şi între hotarele legii se brazdămŭ de-a lungulŭ şi de-a latulŭ câmpulŭ culturei românescĭ, ce ne stă înainte. O carte orĭ unŭ banŭ sacrificatŭ pentru cultura acestui câmpŭ, cu unŭ pasŭ ne va apropia mai multŭ de zenitulŭ nostru, căcĭ sciutŭ este cum că:

»Sântulŭ *sacrificiu* alŭ 'naltelorŭ virtuţĭ
Elŭ *singurŭ* numa *'naltă pe populii căduţĭ!*" *).

Betleanŭ, Decemvre 1885.

*Comisiunea*
administratóre a bibliotecei.

# SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.)

PESTA, 4 Ianuariu. — Ucigaşulŭ şi jăfuitorulŭ femeei Teresa Lampl, crimă comisă în diua de 30 Decemvre, s'a descoperitŭ în persóna vestitului spărgĕtorŭ de case Sigmund Walaschek, care s'a şi predatŭ în mâna justiţiei.

BELGRADŬ, 4 Ianuariu. — Ca delegatŭ pentru tractările de pace s'a numitŭ ambasadorulŭ sêrbescŭ din Londra, Mijatovicĭ. Crisa ministerială s'a resolvatŭ; cabinetulŭ Garaşanin va rĕmânea chiar şi după încheiarea păcii. Adĭ se aştéptă sĕ sosĕscă regele.

BERLINŬ, 4 Ianuariu. — Serbarea jubileului de 25 de anĭ, de când împĕratulŭ Wilhelm este rege alŭ Prusiei, a decursŭ conformŭ programei.

Căpenégulŭ lui
Spuma laptelui.
Voi de l'iţĭ vedé
Spuneţi-i aşé,
Că holdele-i tóte
'Sŭ cópte şi rĕscópte
Şi vinŭ paserele
Şi ducŭ spicurile,
Vine ciόra négră
Duce claia 'ntrégă,
Vine corbu negru
Duce stoga 'ntregu.
Şi viile'i tóte
'Sŭ cópte şi rescópte,
Şi vinŭ porumbii
Şi ducŭ strugurii,
Vine ciόra négră
Duce viţa întrégă,
Vine corbu negru
Duce paru 'ntregu

*Trei păcurarĭ.*

Trei pĕcurarĭ
Hoi Lerui Dómne
La o turmă de oi
Le mână la munte
La cele mai multe
'Nainte le iasă
Mândră şi frumósă
Fata de maiorŭ
Cu gulerŭ galbinŭ.

Unulŭ cuvênta:
Asta oi lua.
Cei doi cuvênta :
Tu d'o vei lua
Noi te-omŭ săgetă
Şi te-omŭ îngropa
In staurŭ de oi
In jocuţŭ de mei,
Fluerulŭ celŭ dragŭ
Ţi l'omŭ pune stégŭ,
Fluerulŭ celŭ dulce
Ţi l'omŭ pune cruce.

*Voiniculŭ adormitŭ.*

Peste negrii
Hoi da Leru şi a nostŭ Dómne Leru.
Codrişorĭ
Mândru sóre de rĕsare,
Ba dĕu ala că nu-i sóre
Că-i unŭ pomŭ mândru'nfloritŭ,
Da la umbra pomului
Este-unŭ voinicŭ adormitŭ
Cu murguţulŭ priponitŭ,
Murgu pasce şi rancheazā
Voiniculŭ dórme, viséză,
Murgu din graiu şi-o grăitŭ:
Scólă scólă, domnuţŭ bunŭ,
Că de când ai adormitŭ
Frênulŭ meu o mucedîtŭ
Căpĕstru o putreditŭ
Potcóvele o ruginitŭ.

*) Celelalte diare românescĭ naţionale suntŭ rugate a reproduce acestŭ apelŭ. Ofertele mărinimóse se vorŭ cuita pe cale diaristică şi suntŭ a se adresa d-lui Gregoriu Puşcariu, parochŭ; orĭ bibliotecarului Simionŭ Moldovanŭ în Betleanu — Bethlen — Comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca în Transilvania. *Notarulŭ.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 2 Ianuariu st. n. 1886.

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 4% | 100 95 |
| Rentă de hârtiă 5% | 92.90 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 150.— |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 98.50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 90 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | — — |
| Bonurĭ rurale ungare | 103 25 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103 00 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 103.00 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 102.50 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 103 25 |
| Bonurĭ croato-slavone | 103.— |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | 98.— |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 117.90 |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 123.60 |
| Renta de hârtiă austriacă | 83 85 |
| Renta de arg. austr. | 84 05 |
| Renta de aurŭ austr. | 100.80 |
| Losurile din 1860 | 139 30 |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 873.— |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 307.00 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 301.40 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.93 |
| Napoleon-d'orĭ | 9 99 |
| Mărcĭ 100 imp. germ. | 61.95 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 126.10 |

**Bursa de Bucurescĭ.**

Cota oficială dela 19 Decemvre st. v. 1885.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | 86 | 87 |
| Renta rom. amort. (5%) | 91 | 92 |
| » convert. (6%) | 83½ | 84½ |
| Împr. oraş. Buc. (20 fr.) | — | — |
| Credit fonc. rural (7%) | 103 | 104 |
| » „ „ (5%) | 85½ | 86½ |
| » » urban (7%) | 97 | 99 |
| » » » (6%) | — | — |
| » » » (5%) | 80 | 81½ |
| Banca naţională a României | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Naţională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 17. | 17 |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.00 | 2.02 |

**Cursulu pieţei Braşovŭ**

din 4 Ianuariu st. n. 1886

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.42 | Vênd. | 8.43 |
| Argint românesc | » | 8.38 | » | 8.42 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 9.95 | » | 9 99 |
| Lire turcescĭ | » | 11.26 | » | 11.36 |
| Imperialĭ | » | 10.22 | » | 10 32 |
| Galbenĭ | » | 5.95 | » | 5.98 |
| Scrisurile fonc. »Albina« | » | 100.00 | » | 101.— |
| Ruble Rusescĭ | » | 122.½ | » | 123.¼ |
| Discontulŭ | » | 7—10 % pe anŭ. | | |

☛ *Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.*





Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

# Mersulŭ trenurilorŭ

## pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

### Predealŭ-Budapesta

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — — | 7.45 | — |
| Predealŭ ( | — | — — | 12.50 | — |
| Predealŭ ( | — | — — | 1.09 | — |
| Timişŭ | — | — — | 1.40 | — |
| Braşovŭ ( | — | — — | 2.27 | — |
| Braşovŭ ( | 6.22 | 10,51 | 2.55 | — |
| Feldióra | 7.01 | 11.18 | 3.38 | — |
| Apatia | 7.33 | 11.36 | 4.17 | — |
| Agostonfalva | 8.01 | 11.51 | 4.47 | — |
| Homorodŭ | 8.45 | 12.23 | 5.42 | — |
| Haşfaleu | 10.10 | 1.19 | 7.37 | — |
| Sighişóra ( | 10.29 | 1.30 | 8.01 | — |
| Sighişóra ( | 10.39 | 1.37 | 8.21 | — |
| Elisabetopole | 11.19 | 2.05 | 9.05 | — |
| Mediaşŭ | 11.54 | 2.25 | 9 43 | — |
| Copsa micâ | 12.12 | 2.36 | 10.02 | — |
| Micăsasa | 12.56 | — | 6.20 | — |
| Blaşiu | 1.30 | 3.13 | 6.59 | — |
| Crăciunelŭ | 1.45 | — | 7.15 | — |
| Teiuşŭ | 2.11 | 3.40 | 7.43 | — |
| Aiudŭ | 2.55 | 4.01 | 8.29 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 3.17 | — | 8.55 | — |
| Uióra | 3.24 | — | 9.04 | — |
| Cucerdea | 3.31 | 4.24 | 9.12 | — |
| Ghirisŭ | 4.09 | 4.49 | 10.23 | — |
| Apahida | 5.36 | — | 12.32 | — |
| Cluşiu ( | 5.56 | 5.58 | 12.59 | — |
| Cluşiu ( | 6.08 | 6.08 | — | 8.00 |
| Nedeşdu | 6.29 | — | — | 8.34 |
| Ghirbĕu | 6.45 | — | — | 8.59 |
| Aghirişŭ | 7.00 | — | — | 9.34 |
| Stana | 7.26 | — | — | 10.16 |
| Huiedinŭ | 7.48 | 7.14 | — | 11.04 |
| Ciucia | 8.28 | 7.43 | — | 12 17 |
| Bucia | 8.47 | — | — | 12.47 |
| Bratca | 9.06 | — | — | 1.21 |
| Rév | 9.26 | 8 22 | — | 2.05 |
| Mezö-Telegd | 10 01 | 8.48 | — | 3.08 |
| Fugyi-Vásárhely | 10.20 | — | — | 3.39 |
| Várad-Velinţe | 10.30 | — | — | 3.55 |
| Oradia-mare ( | 10.37 | 9.13 | — | 4.06 |
| Oradia-mare ( | 10.51 | 9.18 | 10.37 | — |
| P. Ladány | 12.37 | 10.31 | 12 59 | — |
| Szolnok | 2 58 | 12.07 | 4.45 | 8.22 |
| Buda-pesta | 6.00 | 2.10 | 10.05 | 10.30 |
| Viena ( | 6.35 | 2.45 | 10.50 | — |
| Viena ( | 3.00 | 8 00 | 6.05 | — |

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

### Budapesta—Predealŭ

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | — | 7.15 | — | — | — |
| Budapesta | 6.47 | 1.45 | 3.15 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 10.37 | 3.44 | 7.29 | 9.11 | 11.40 |
| P. Ladány | 1.44 | 5.21 | 8.27 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 5.33 | 6.41 | — | 1.28 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.45 | 2.00 | . |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9.59 | 2 11 | — |
| Mezö-Telegd | — | 7.14 | 10.28 | 2.34 | — |
| Rév | — | 7.42 | 11.36 | 3.18 | — |
| Bratca | — | — | 12.10 | 3.41 | — |
| Bucia | — | — | 12.43 | 4.01 | — |
| Ciucia | — | 8.31 | 1.31 | 4.26 | — |
| Huiedin | — | 9.01 | 2.56 | 5.08 | — |
| Stana | — | — | 3.29 | 5.27 | — |
| Aghiriş | — | — | 4.00 | 5.50 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.18 | 6.02 | — |
| Nedeşdu | — | — | 4.36 | 6.24 | — |
| Cluşiu ( | — | 10.01 | 5.05 | 6.43 | — |
| Cluşiu ( | 12.05 | 10.16 | — | 7.03 | — |
| Apahida | 12.31 | — | — | 7.26 | — |
| Ghiriş | 2.16 | 11.24 | — | 8.51 | — |
| Cucerdea ( | 3.12 | 11.43 | — | 9.31 | — |
| Cucerdea ( | 3.32 | 11.45 | — | 9.43 | — |
| Uióra | 3.41 | — | — | 9.51 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 3.50 | — | — | 9.58 | — |
| Aiudŭ | 4.25 | 12.08 | — | 10.24 | — |
| Teiuşŭ | 4.50 | 12.22 | — | 10.44 | — |
| Crăciunelŭ | 5.41 | — | — | 11.28 | — |
| Blaşŭ | 6.02 | 12.57 | — | 11.44 | — |
| Micăsasa | 6.40 | — | — | 12.18 | — |
| Copşa micâ | 7.00 | 1.27 | — | 12.36 | — |
| Mediaşŭ | [illegible] | 1.45 | — | 1.22 | 6.01 |
| Elisabetopole | — | 2.06 | — | 1.56 | 6.40 |
| Sigişóra | — | 2.31 | — | 2.34 | 7.20 |
| Haşfaleu | — | 2.50 | — | 3.02 | 8.01 |
| Homorod | — | 3.48 | — | 4.41 | 10.05 |
| Agostonfalva | — | 4.19 | — | 5.30 | 11.02 |
| Apatia | — | 4.34 | — | 6.03 | 11.37 |
| Feldióra | — | 4.53 | — | 6.35 | 12.14 |
| Braşovŭ ( | — | 5.20 | — | 7.14 | 1.09 |
| Braşovŭ ( | — | — — | — | — | 1.50 |
| Timişŭ | — | — — | — | — | 2.48 |
| Predealŭ ( | — | — — | — | — | 3.23 |
| Predealŭ ( | — | — — | — | — | 4.56 |
| Bucurescĭ | — | — — | — | — | 9.40 |

### Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.09 | — | 3.56 |
| Alba-Iulia | 11.46 | — | 4.27 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.20 | — | 4.53 |
| Şibotŭ | 12.52 | — | 5.19 |
| Orăştia | 1.19 | — | 5.41 |
| Simeria (Piski) | 1.48 | — | 6.08 |
| Deva | 2 35 | — | 6.39 |
| Branicĭca | 3.04 | — | 7.04 |
| Ilia | 3.36 | — | 7.29 |
| Gurasada | 3 50 | — | 7.41 |
| Zam | 4 25 | — | 8.12 |
| Soborşin | 5.09 | — | 8.49 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.29 |
| Conopŭ | 6.18 | — | 9.49 |
| Radna-Lipova | 6.57 | 6.14 | 10.23 |
| Paulişŭ | 7.12 | 6.30 | 10.37 |
| Gyorok | 7.27 | 6.47 | 10.52 |
| Glogovaţŭ | 7.56 | 7.17 | 11.18 |
| Aradŭ | 8.10 | 7.32 | 11.32 |
| Szolnok ( | 2.39 | 12.00 | 4 53 |
| Szolnok ( | 3.16 | 12.14 | 5.10 |
| Budapesta | 7.10 | 2.10 | 8.16 |
| Viena | — | 8.00 | 6.05 |

### Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ acceleratŭ | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.00 | 7.15 | — |
| Budapesta | 8.05 | 1.45 | 8.00 |
| Szolnok ( | 11.02 | 3.44 | 11.40 |
| Szolnok ( | 11.12 | 4.02 | 12 00 |
| Aradŭ | 3 37 | 7.53 | 5.25 |
| Glogovaţŭ | 4.13 | — | 6.19 |
| Gyorok | 4.38 | — | 6.48 |
| Paulişŭ | 4.51 | — | 7.00 |
| Radna-Lipova | 5 10 | — | 7.23 |
| Conopŭ | 5.38 | — | 7.51 |
| Bêrzova | 5.57 | — | 8.10 |
| Soborşin | 6.42 | — | 5.58 |
| Zam | 7.14 | — | 9.28 |
| Gurasada | 7.43 | — | 9.56 |
| Ilia | 8.01 | — | 10.17 |
| Branicĭca | 8.21 | — | 10.38 |
| Deva | 8.47 | — | 11.05 |
| Simeria (Piski) | 9.05 | — | 11.23 |
| Orăştiă | 10.10 | — | 12.24 |
| Şibotŭ | 10.43 | — | 12.53 |
| Vinţulŭ de josŭ | 11.04 | — | 1.22 |
| Alba-Iulia | 11.19 | — | 1.40 |
| Teiuşŭ | 12 05 | — | 2.24 |

### Aradŭ-Timişóra

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 6.00 | 12 55 | 8.25 |
| Aradulŭ nou | 6.25 | 1.21 | 8.36 |
| Németh-Ságh | 6.50 | 1.46 | 8.54 |
| Vinga | 7.19 | 2 18 | 9.13 |
| Orczifalva | 7.38 | 2.36 | 9.25 |
| Merczifalva | 7.56 | 2.53 | 9 36 |
| Timişóra | 8.42 | 3.40 | 10.06 |

### Simeria (Piski) Petroşenĭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Simeria | 6 30 | 11.50 | 2.23 |
| Streiu | 7 05 | 12.27 | 3.00 |
| Haţegŭ | 7 53 | 1.19 | 3.49 |
| Pui | 8 46 | 2.10 | 4.40 |
| Crivadia | 9.33 | 2.57 | 5.28 |
| Baniţa | 10.11 | 3 35 | 6.07 |
| Petroşenĭ | 10.43 | 4.04 | 6.39 |

### Timişóra-Aradŭ

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.07 | 12.25 | 5 00 |
| Merczifalva | 6.40 | 1.16 | 5.50 |
| Orczifalva | 6.51 | 1.34 | 6.07 |
| Vinga | 7.08 | 2.04 | 6.32 |
| Németh-Ságh | 7.23 | 2.25 | 6.53 |
| Aradulŭ nou | 7.40 | 2.54 | 7.24 |
| Aradŭ | 7.50 | 3.10 | 7.40 |

### Petroşenĭ—Simeria (Piski)

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de pers. |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | 6.49 | 9.33 | 5 28 |
| Baniţa | 7.27 | 10.14 | 6.08 |
| Crivadia | 8.06 | 10 54 | 6.4[illegible] |
| Pui | 8.50 | 11 37 | 7.35 |
| Haţegŭ | 9.31 | 12 17 | 8 02 |
| Streiu | 10.16 | 12.58 | 8 44 |
| Simeria | 10 53 | 1,35 | 9.15 |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.